

საპენსიო რეფორმა საქართველოში-აუცილებლობა, გამოწვევები,
პერსპექტივები

მედეა კვარაცხელია

ეკატერინე ხეთაგური

ენდი ჯიხვაძე

ჯგუფი №2

*სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბიზნესის
სკოლაში ბიზნესის ადმინისტრირების ფაკულტეტზე საბანკო და საფინანსო საქმის
მაგისტრის ხარისხის მინიჭების მოთხოვნის შესაბამისად*

პროგრამა: ბიზნესის ადმინისტრირება (საბანკო და საფინანსო საქმე)

ხელმძღვანელი: გიორგი ხიმტოვანი, ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2017

სარჩევი

აბსტრაქტი.....	4
Abstract.....	5
შესავალი.....	7
2. საპენსიო სისტემის განვითარების მსოფლიო პრაქტიკა	8
2.1 პრობლემის არსი საერთაშორისო კონტექსტში.....	8
2.2 პრობლემის არსი ეროვნულ კონტექსტში	9
2.3 საპენსიო მოდელები.....	10
2.4 ქვეყნები დაგროვებითი საპენსიო სისტემით	12
3. საქართველოში საპენსიო სისტემის განვითარების მიმოხილვა	19
4. საპენსიო სისტემაზე მოქმედი ფაქტორები.....	20
4.1 ეკონომიკური ფაქტორი:	20
4.2 პოლიტიკური ფაქტორები.....	24
4.3 დემოგრაფიული ფაქტორები	25
5. საპენსიო რეფორმა საქართველოში.....	28
5.1 საპენსიო სისტემის კონცეფცია	28
5.2 დაგროვებითი საპენსიო სისტემის სქემა.....	29
5.3 კერძო საპენსიო ფონდიდან თანხის მიღების პირობები	30

5.4 კერძო დაგროვებითი აქტივების მართვა	31
6. საპენსიო რეფორმის გავლენა სხვადასხვა სფეროზე.....	32
6.1. გავლენა ეკონომიკაზე, დამსაქმებელზე, მოქალაქეზე.....	32
6.2. გავლენა კერძო სექტორზე	35
6.3.გავლენა კაპიტალის ბაზარზე.....	36
7. საპენსიო რეფორმის დადებითი და უარყოფითი მხარეები	38
7.1 რისკები.....	38
7.2 შეფასებები.....	40
7.3 დასკვნები და რეკომენდაციები.....	50
გამოყენებული ლიტერატურა	51

აბსტრაქტი

სახელმწიფო სოციალური პოლიტიკის და ეკონომიკის სამომავლო განვითარების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი რეფორმაა დაგროვებითი საპენსიო სისტემის შექმნა. საერთაშორისო გამოცდილებით და არაერთი მკვლევარის მოსაზრებიდან ჩანს, რომ აუცილებელია სისტემაში რიგი რეფორმების განხორციელება. ქვეყანაში არსებული მდგომარეობიდან გამომდინარე საპენსიო რეფორმის გატარებას და განვითარების აუცილებლობას ხაზს უზვამს ის ეკონომიკური პრობლემები, რომლებიც მწვავედ დგას საზოგადოების ცხოვრებაში. თუ გავითვალისწინებთ მოსახლეობის ცხოვრების დონეს და შრომის უნარიანობას, ნათლად ჩანს, რამდენად დიდი გამოწვევების წინაშე დგას ქვეყანა. ამას თუ დავამატებთ მოსახლეობის დაბერების პროცესს და საპენსიო ასაკს, ნათელია, რომ საპენსიო ასაკის მოსალოდნელი ხვედრითი წილი მნიშვნელოვნად გაიზარდა. მოსალოდნელი ხვედრითი წილის ზრდა მნიშვნელოვან წნეხს გამოიწვევს სახელმწიფო ბიუჯეტზე, ვინაიდან პენსიის თანხების გამოყოფა ხდება მხოლოდ ბიუჯეტიდან. მცირე ეკონომიკის პირობებში, ბიუჯეტზე წარმოქმნილი დამატებითი წნეხი დამატებით ზიანს აყენებს ეკონომიკას, ამიტომ მნიშვნელოვან საჭიროებას წარმოადგენს ალტერნატიული გზების მოძიება და კერძო დაგროვებითი სისტემის ჩამოყალიბება.

რაც შეეხება ჩვენი კვლევის მიზანს, შემდეგია: გავარკვიოთ დაგეგმილი ნებაყოფლობითი საპენსიო რეფორმა რა გავლენას მოახდენს საქართველოს ეკონომიკაზე, დამსაქმებელზე, მოქალაქეზე, კერძო სექტორზე და კაპიტალის ბაზარზე. რამდენად არის მზად საქართველო, აღნიშნული რეფორმის გასატარებლად. აგრეთვე, ჩვენი კვლევის ამოცანას წარმოადგენს, გავითვალისწინოთ პოლიტიკური, ეკონომიკური, დემოგრაფიული ფაქტორები, რომლებიც ზეგავლენას მოახდენენ ნებაყოფლობითი დაგროვებითი საპენსიო სისტემის რეფორმაზე. ასევე, გავითვალისწინოთ საპენსიო სისტემის განვითარების მსოფლიო პრაქტიკა.

წარმოდგენილ ნაშრომში განხილულია საპენსიო სისტემის დანერგვისა და განვითარების რეფორმა საქართველოსა და მსოფლიო მაშტაბით. ნაშრომი განიხილავს,

როგორც ხელისუფლების გეგმებს, ასევე მოსალოდნელ დადებით და უარყოფით შედეგებს. გამოვიყენეთ ბიბლიოგრაფიული კვლევა, ლიტერატურიდან მოვიძიეთ ინფორმაცია, როგორი საპენსიო მოდელები არსებობს სხვა ქვეყნებში. როგორ მოხდა ამ მოდელების განვითარება და როგორ შეიძლება აღნიშნული მოდელები მოვარგოთ საქართველოს. კვლევისთვის გამოვიყენეთ ექსპერტების მოსაზრებები საპენსიო რეფორმასთან დაკავშირებით. ჩავატარეთ რაოდენობრივი კვლევა, შევისწავლეთ ქართული საზოგადოების დამოკიდებულება დაგროვებითი საპენსიო სისტემის მიმართ. კვლევამ ცხადყო, რომ მოსახლეობის დიდმა ნაწილმა არ იცის საპენსიო რეფორმის შესახებ, ნაკლებად ენდობა კერძო სექტორს, მაგრამ მოსახლეობის მნიშვნელოვან ნაწილს არ აქვს გადაწყვეტილი ჩაერთვება თუ არა საპენსიო რეფორმაში.

Abstract

One of the most important reforms in the future development of the state social policy and economy is the creation of the accumulated pension system. According to the international experience and researchers, it is necessary to implement a number of reforms in the system. Depending on the current situation in the country, the pension reform and the necessity of development are emphasizing the economic problems that exist in the life of the society. Considering the level of living and employment of the population, it clearly shows how great challenges the country faces. If we add this to the population ageing process and pension age, it is clear that the expected share of the pension age has increased significantly. The expected increase in the expected share will lead to significant pressure on the state budget because the pension funds are allocated from the budget only. In the case of the small economy, additional pressure on the budget creates additional damage to the economy, so it is important to find alternative ways and establish a private accumulation system.

As for the purpose of our research, it is: How will the planned voluntary pension reform affect the economy of Georgia, employer, citizen, private sector and the capital market. If Georgia is ready to implement this reform? Also, the task of our research is to consider the political,

economical and demographical factors that affect the voluntary accumulation of pension system reform. Also, consider the world practice of Pension System Development.

In the presented work, there is discussed the introduction and development reform of the pension system in Georgia and worldwide. The work discusses both the government's plans as well as the expected position and negative consequences. We have used bibliographic research, information from literature to find out what kinds of pension models are available in other countries. How these models were developed and how they could be used in Georgia. We used the opinions of the experts to review the pension reform. We conducted quantitative research, studied the attitude of the Georgian society towards the accumulated pension system. The research showed that a large number of the population does not know about the pension reform, there is less trust of the private sector, but a significant part of the population is not determined to be in the pension reform.